

وهابیت و اماکن مقدسه از آغاز تا قرن
20 میلادی

عنوان انگلیسی:

عنوان عربی:

نویسنده: مریم عزیزیان

استاد راهنما: غلامرضا ظریفیان

مقطع: کارشناسی ارشد

استاد مشاور: حسن حضرتی

رشته:

استاد ناظر:

دانشگاه: گروه تاریخ - دانشکده ادبیات و علوم انسانی

تاریخ دفاع: 1386

واحد:

کلمات کلیدی: وهابیت، عقاید مذهبی، شرک، توحید، اماکن مقدسه، قبور، ابن تیمیه، محمد بن عبدالوهاب، ال سعود، محمد بن سعود، عبدالعزيز، سعود کبیر

ایان نامه وهابیت و اماکن مقدسه از آغاز تا قرن 20 میلادی با بررسی ریشه های عقیدتی، آراء و عقائد وهابیت و تاریخ سیاسی وهابیان بر آن است تا چیستی، چگونگی، چرایی و علل حملات وهابیان و به اماکن مقدسه اسلامی شبه جزیره و خارج از آن در قرون 12 هـ - 18 م / 13 هـ - 19 م مورد کنکاش قرار دهد. مهمترین دغدغه های این رساله پاسخ به این سوال است که چه نسبتی بین عمل وهابیون در قبال اماکن متبرکه با اندیشه های مذهبی آنان وجود دارد؟ همچنین آیا اهداف و مطامع سیاسی امرای سعودی به عنوان نخبگان سیاسی وهابیت، عامل و ریشه اصلی حملات سپاه وهابی به اماکن متبرکه بوده است؟ فرضیه اصلی این رساله این بوده است که ریشه اصلی اقدامات وهابیان حمله به اماکن مقدسه، ریشه در اعتقادات سلفی گری آنها داشته که با هدف بازگرداندن توحید و شریعت ناب اسلامی و زدودن آثار شرک از جامعه خصوصا قبور و گنبد های روی آن صورت گرفته است. فرضیه ای که در مقابل آن مطرح می باشد این است که امرای سعودی به عنوان نخبگان سیاسی جنبش وهابیت، با هدف کسب استقلال و به منظور مشروعیت بخشی به حملات و توسعه قلمرویشان، مذهب وهابیت را پذیرفته اند و از آن به عنوان ابزاری در جهت نیل به اهداف و مطامع سیاستشان استفاده کردند. در این پژوهش به عنوان یک پژوهش علمی - تاریخی، از دو روش توصیفی و تحلیلی استفاده گردید، که در آن از مطالعات کتابخانه ای، اسناد و مکتوبات مرتبط با موضوع پژوهش یاری گرفته شده است. این رساله برای رسیدن به اهداف مورد نظر، به سه بخش تقسیم شده است. بخش اول در مورد ریشه های عقیدتی وهابیان، عقائد و آراء و نظرات مذهبی آنها می باشد. در بخش دوم، تاریخ سیاسی وهابیان با توجه به سه حکومتی که در شبه جزیره تشکیل داده اند، توضیح داده می شود. بخش سوم این رساله در مورد توصیف و تحلیل حملات می باشد که حملات وهابیان به اماکن مقدسه در داخل و خارج شبه جزیره توصیف شده است و سپس تمامی نظراتی که توسط مورخین و محققین در مورد علل این حملات بیان

گردیده، ارائه شده است. این بخش با تحلیل نگارنده از علل و ریشه های این حملات پایان می پذیرد. از جمله نتایجی که در این پژوهش بدست آمده، این مساله بود که وهابیان به علت تعصب شدید مذهبی خود و پایبندی به عقیده لزوم بسط توحید وهابیت و از بین بردن آثار و مظاهر شرک در جامعه اسلامی خصوصا قبور و گنبد های بنا شده بر روی آن، در قالب جهاد به شهرها و اماکن مقدسه حمله می کردند و آنها را تخریب می نمودند. البته این پایبندی در امرای سعودی، که ابتدا به عنوان رهبران و نخبگان سیاسی و بعد ها به عنوان رهبران سیاسی - مذهبی این جنبش مطرح بودند، در دوره های مختلف حکومتی آنها شدت و ضعف داشته است. پایبندی و تعصب این حاکمان در دوره اول و دوم حکومت وهابیان، علت اصلی اینگونه حملات بود اما در دوره سوم، انگیزه های سیاسی امرای سعودی تاثیر بیشتری در شکلگیری این حملات داشته است.